

ARDELYI ÉLET

POLITIKAI,
TÁRSADALMI,
MŰVÉSZETI ÉS,
KÖZGAZDASÁGI
HETILAP

Közgazdasági-színház.
ISTENEK ALKONYA
*Előkészületben egy főtéri cég
fizetéseképtelensége.*

Barabás

Nem reklám,
hanem valóság,
hogy női és leány-
ka-felöltők leg-
olcsóbban :-: :-: :-:

PLESZ

Kereskedők részletcsoportjának tagja. :-: :-: :-:

központi ruha-
áruházában sze-
rezhetők be,

a színház hátsó bejáratával szemben. :-: Óriási választék, szolid és olcsó árak.

Arad legkellemesebb Városi Kávéház!

szórakozó helye a

Muzsai József

ARAD,
színházzal szemben

ÖLTÖNY, TRENCH-
COATS, ULSTER
Legjobb- és legolcsóbb!

KISS ÖDÖN

autókarosszéria üzem

ARAD, Bulev. Regele
Ferdinand No. 27. :-: :-:

Elvállal mindenféle
karosszéria készítését !!

Legszebben fényez, mos, vasal

BUTTINGER TERÉZ

gőzmosódája

volt Batthyány-uca 35
Bent az udvarban.

IDEAL, UNDERWOOD
és hordozható

írógépek

ujak és használtak állandóan rak-
táron. Nagy javító műhely! I-a gar-
rantált friss angol írógépszalagok.
Irodafelszerelések. Izléses nyom-
tatványok. :-: Dombornyomda és
bélyegzők. Állandó gyors és gép-
írási tanfolyam.

Arad, Strada
Császár, Alexandri No. 5.
Telefon 393.

Bevásárlás előtt tekintse meg

Szántó és Komlós

ruhanagyáruház szenzációs ki-
rakatait. — Mélyen leszállított
árak. Mérték utáni rendelések
gyorsan, pontosan és megbizha-
tóan eszközöltetnek. Szenzációs
nagy raktár iskolaöltönyökben.

ARAD, Színházépület.

A volt **Éles Ármin-féle**
helyiségben a mai igényeknek
megfelelő

! **fűszer- és csemege-
üzletet** !
nyitottam.

Uj vállalatomhoz a t. közönség b. párt-
fogását kérem. Teljes tisztelettel:

Éles Lily.

Soha nem látott olcsó árak **Bogyó** harisnyauzletében Str. Eminescu 13-

„ADESGO” selyemharisnya No. 45 Qual. II. lej 158. „Adesgo” No. 51. Qual. II. lej 175. „HÁROM KORO-
NAS” selyemharisnya Qual. II. lej 175. „TRAMELIA” Qual. II. lej 145. „ORECO” lej 118 l. cérnahriznya
„NIEE”. „Ideal” „Margot” lej 118. Selyem flor 55 lejtől 75 lejjig. Glase bőrkeztű l. lej 185. Cérnakeztű 40
lejtől. Selyem reform női nadrág 85 lejtől.

Bélyegzőket, „Stampa” dombornyomású névjegyeket levélpapírokat olcsón kész.
Arad, Str. Brațianu a főpostával szemben

Legszebben fest, tisztít

KNAPP

v. Weitzer-uca 11. —:o:—

v. Magyar-uca 10.

Butor részletre készpénz árban kedvező feltételekkel **Garai**

ARAD, Piața Avram Iancu No. 10. TIMIȘOARA, Fabrica P. Coronini No. 23.

Legjobban étkezhet a **Központi** v. Ujságíró Club éttermeiben.

ERDÉLYI ÉLET

TÁRSADALMI, MŰVÉSZETI, KÖZGAZDASÁGI ÉS POLITIKAI FOLYÓIRAT
FŐSZERKESZTŐ: GELLER ÖDÖN

Vezér kell az erők élére

Irta: SPECTATOR

Az Erdélyi Helikon májusi számában megkezdte és júniusi számában befejezi, Aradról irt hosszabb cikkem közlését, amely egyik fejezete a magyar városok folyamatos ismertetésének. Még akkor irtam, mikor Aradon voltam s a községi választások lázában, az elmenetel gondjai között vergődtem. Ez az állapot és ez a hangulat, de mindenekelőtt az elmondhatatlan testi és lelki fáradtság meg is látszik rajta. Gondolatanyagára könnyen ráismerek, mert változatlanul meg volt bennem egésze, de fölépítése, ökonomiája s formába öntése, most mikor mint hüvös olvasó foglalkozom vele, megenszerűen hat reám. Ha újra írhatnám, ma nyugalmas és higgadt időszakban, nem cserélném ki egyetlen gondolatomat se, de nagyobb teljességre és pontosabb magyarázatra törekednék. Nem ménség céljából írom a sorokat, hanem fölvilágosítás okából. Nincs okom, hogy bármit is szépítsek, nem vétettem a szigorú szeretet s a bíráló hála ellen; de van okom felvilágosítással szolgálni: miért nem bírtam kifejteni fontos tapasztalatokat, miért feledtem el súlyos részleteket s különösen a nevek felsorolásánál, — jelenre és multa egyaránt értem — miért nem voltam körültekintőbb. Most persze mindent látok és mindent érzek, ami helyén lett volna. Talán lesz még alkalmam, hogy Araddal ugy foglalkozzam, ahogy igazi

kedvem tartja, amint három év-tized alatt benne s vele együtt éltem, találkozáva mult maradványaival és jövőndő utalásaival.

Különösen egyet fájlok. Arról is szót ejtettem, hogy Aradon az egyesekben és a tömegben még ki nem aknázott erők lappanganak, hova csak egy ifju vezér kellene még, aki összefogja ezeket az erőket s győzelemre vezesse. De arról már megfeledeztem, hogy pontosan rámutassak az erőkre s a jövőndő vezér szerepének mikéntjére, természetesen a saját vízióm szerint. E pontnál nem méltattam alaposan azt a körülményt sem, hogy az új impérium birkózása multak adottságaival miként befolyásolhatja majd Arad sorsmenetét, de szándékosan óvakodtam attól, hogy alaktalan forrongásban lévő helyzetből elcsietett következtetéseket vonjak le.

Most természetesen az volna a kötelességem, hogy ezt a bevallott hiányt pótolni törekedjem. Ámde sokkal nagyobb feladat volna, mint amit az „Erdélyi Élet” szükreszabott hasábjain bár csak közelíteni lehetne. Tanulmányra méltó tárgy, mely a cikk gyöngé kereteit bizonyára szétrobbantaná. Csak figyelmébe kívánom Arad gondolkodó embe-reinek ajánlani, hogy foglalkozzanak ezzel a kérdéssel, mert ugy látom, megérett a helyzet minden életbevágó probléma tisztázására s új elhatározások kitüzésére. Nemcsak az idő, ha-

nem a kötelesség is sürget. Arad, mint minden és mindenki válságban, de ki kell magát szabadítania a polip-karokból, mint ahogy mindennek és mindenkinek ki kell szabadulnia. Felesleges elmondanom, hogy a városi igazgatáson kezdve lefelé az utolsó oduig valami baj van s ennek a sok külön és együttes bajnak nem szabad kollektív katasztrófává fajulnia. Lehetetlen, hogy annyi tüzálló személyi érték és anyagi gazdagság megfelelően szervezve, vezetve, igazgatva, — más szóval annyi erő felismerve és összefogva — ne tudna sikerrel szembeszállni, legalább is, ami a saját portáját illeti, a mai világgal. Senki sem követelheti, hogy Aradon találják meg az országos, európai, világkrisis gyógyító megoldását, de azt manapság már, mikor Arad egy hosszú aléltságból s tunya érdektelenségéből kezd fel-ócsudni, frissen maradt erőinek, embereinek, anyagi lehetőségeinek felkutatására ne menjen, aztán ezeket a lehetőségeket össze ne fogja minden menthető megmentésére, minden biztosítható biztosítására, minden elérhető elérésére. A helyi prosperit, legnagyobb akadály: magyarságának szétesettsége, a hatalmas nép és a kisebbségi várostöbbség között tátongó szakadék. Londonban összeállítottak egy millió darabra széthullott antik vázát, melynek értéke így is megfizethetetlen. A legnagyobb

Rögtön szépít a világhírű MARGIT crem

Dr. Földes és Hehs cégtulajdonosok: Hehs örökösök

kanonokat is áttudják hidalni. Boszorkányság volna tehát összefogni Arad magyarságát és hidat építeni a szakadék felé vagy legalább megkísérteni betömését?

Nagyváradon nemrégiben a város minden számottevő embere ankétra gyült össze, hogy a város megmentésére megoldást találjanak. Indítványt tettek a távolból, de mégis az aradi szív közelében; rendezzen a saját

ankétét a felvetett kérdésekről. Milyen erők és lehetőségek vannak Aradon? Hogyan mozgosituk az erőket és hogyan fogjuk meg a lehetőségeket. Ugy érzem, nem lesz magtalan dolog. Ki fog tűnni, hogy Arad fiatal és erős. Arad a maga okos és jó elhatározásából biztosíthatja saját maga prosperitását a saját maga körén belül. De hozzá kell fogni valamihez. Ugy ahogy van, nem maradhat továbbra is.

turájában örömmel fogadta az értékes emberanyagot. Öt évig dolgozott, mint fémöntő és bádogosmester az Egyesült Államok különböző nagy ipartelepein, míg végül

egy pittsburgi nagy fémöntődében került,

ahol aztán hosszabb időre meg is állapodott és csaknem úgy fordult a sorsa, hogy övé lesz a gyár, a vagyon, a jövő. Csakhogy nagy áldozatot kellett volna érte hoznia, boldogságát kellett volna a másik serpenyőbe dobnia.

A pittsburgi gyár egy amerikai milliomos özvegyének a tulajdona volt. A veszedelmes koron már tullevő asszony nagy ambícióval vezette a nagy ipartelep ügyeit, gyakran végig járta a műhelyeket, személyesen ellenőrizt mindent, felügyelt a munkásokra és a munkavezetőkre, utasításokat, rendelkezéseket adott, tehát hűségesen sáfárolt abban a vagyonban, amelyet férje hagyott rá örökségként.

Egy napon a fémöntődében egy atlétatermetű fiatal munkásember ötlött a szemébe,

akinek hatalmas alakján megfeszült a piszkos munkászubony és korommal bemocskolt vonásai határozott férfiszépségét árulták el. A fiatal mester ugyancsak csodálkozott, amikor egy szép napon munkavezetője azzal jött hozzá, hogy keresse fel a gyártulajdonosnőt, mert az fontos ügyben akar vele beszélni. De ne az irodába menjen, hanem a villába, mert a megbeszélés hosszabb lesz. Barátunk ünneplőbe vágta magát és felment a pazar berendezésű villába, ahol kissé esetlenül mozgott, de az urnó annyira szíves volt hozzá, hogy elfogultságát hamarosan leküzdötte. Tea mellett kedvesen elbeszélgettek, az asszony kikérdezte eddigi sorsa felől és persze, ez a látogatás nem volt az utolsó.

Csakhamar mindennapos vendége lett a villának, s az igazgatóság a különben is szorgalmas, munkabíró embert főmesterré léptette elő.

Az öregedő amerikai milliomosnő harmincöt éven át ápolta szívében a szerelem gyengéd érzéseit egy aradi iparos iránt

Szerelmében csalódott, de az örökkévalóság kapujában bőkezűen emlékezett meg azokról, akik szívének fájdalmat okoztak — Sokszor az idő és a távolság sem tudja megszüntetni a szív gyöngéd érzéseit

Ezt a történetet nem regényből irták ki, az élet, a legnagyobb fantáziával bíró regénybíró szerkesztette és két főszereplője ma is él, míg a harmadik, a 35 év előtt szerelemre lobbant, akkor ötven éves gyártulajdonosnő, nemrégiben költözött át az örökkévalóságba, de szívének mélyén egészen az örökkévalóság kapujáig megőrizte azokat a gyöngéd érzelmeket, amelyek csak fájdalmat, keserűséget, bánatot és csalódást okoztak neki. Amikor arra kellett rájönnie, hogy az ötvenéves asszony érzelmei hiábavalók, viszonzásra nem találnak,

hirtelen felindulásában szigoru tette határozta el magát, elüzte környezetéből azokat, akiket nagyon szeretett

és akikről egy végzetes felfedezés, alkalmával úgy hitte, hogy rászedik és a háta mögöt talán kinevetik.

Az öregedő asszony lelkének az okozza a legnagyobb fájdalmat, ha azt kell tapasztalnia, hogy nevetségessé válik, ha rá kell döbnnie a kérlelhetlen valóságra, hogy az idő eljárt felette és már nem lehet többé része az ifjúság nagy gyönyörűségébe, az érdeknélküli, boldog szerelembe, amely kacagást fakaszt a lélekből. ragyogóvá, színessé teszi a napokat és minden pillanatban

uj nagyszerűséget hoz. Vagyonhatalom, kényelmes, nyugodt élet nem pótolhatja e a gyönyörűséget és az amerikai milliomosnő összetört lélekkel, zokogva virradt rá, hogy az életből ez a szín, ez boldogság örökre kiszakadt. Attól kezdve már csak kötelességének élt. Azon volt, hogy növelje vagyonát, ügyeljen a gyárára, minél többet termeljen, minél jobban értékesítsen, de azért álomvilága életének végéig benne élt és amikor végső számításra készült az örökkévaló előtt, már nem volt harag benne, csak a megbocsátás gyengéd érzései. Megértett a 85 éves asszony mindent, tehát mindent meg is bocsátott és végrendeletében meg is emlékezett annak a különös háromszögnek két életben levő tagjáról, akiknek az ő beavatkozása szintén elsodort egymás mellől és akik talán azóta nem is tudnak egymásról...

A történet eleje negyven évre nyulik vissza. Még a kilencvenes években történt, hogy Kuedon egy atlétatermetű daliás lakatosmester elhatározta, hogy otthagya hazáját, kivándorol az Óceánon túlra, elmegy világot látni szakmájában tökéletesíti magát. összecsomagolta tehát kis holmiját, felszállt a nagy óceánjáróra és megérkezett az Egyesült Államokba, mely akkor az ipari fellendülés viharos konjuk-

Az urnőnek és a fiatal főmesternek ismeretsége a meghitt barátság jegyében alakult ki. Az ifju főmesterben a hála és a tisztelet érzése lett urrá, az öregedő asszony pedig új boldogság lehetőségéről álmodozott. De a természet törvények kéréseire nem lehetnek. A gyárosnál melletti egy szép fiatal felolvasónő is alkalmazva volt. Editnek hívták. A fiatalok gyakran voltak együtt a közös uzsonnákon, kirándulásokon és rövidesen, annélkül, hogy szoltak volna egymásnak, a szerelem bimbózott ki lelkükben.

A leány szívesen hallgatta az ifju lángoló szavait,

amikor az öregasszony néhány pillanatra magukra hagyta őket. És egy forró délutánon, amikor hosszabb időre voltak magukban, az ostrom sikerrel járt, a tűz a leány felé hajolt, hogy reszkedő szájára rányomja az első csókot.

Ebben a pillanatban felnyitott az ajtó és belépett az urnő. Azon nyomban felismerte a való helyzetet.

Csalódásában, szegényezésében rettentő haragra lobbant és a két összeesküvőnek nyomban kiadta az utját.

Editnek azonnal utaznia kellett és főmesternek is felmondtak a gyárban. Tekintélyes végkielégítést kapott és össze kellett szednie a sátorját.

Az ötévi tartózkodást hősünk megelégette. Szívében feltámadt a honvágy és ismeretekben, tapasztalokban gazdagon visszatért hazájába. A magával hozott dollárokkal

házat vett magának, műhelyt rendezett be és új életet teremtett. Hamarosan meg is nősült

és boldog házasságot élt. A tanult szorgalmas iparost itthon hamarosan megbecsülték és a környéknek legkeresettebb mestere volt. A világháború az ő éle-

tébe is beleavatkozott, deres fejrel tűzvonalba kellett mennie. Többször megsebesült, de kiállotta a háború megpróbáltatásait. Néhány évvel ezelőtt végzetes bal eset történt a házaspárral. Vasárnap délután volt, derüs idő és a mester feleségével künn sétálgattott. Hirtelen vihar kerekedett,

menyő csapott alá és a házaspárt is érte. Felesége szörnyet halt,

ő rajta is átszaladt a villám, de a fájdalom és ijedtségen kívül nagyobb baja nem történt.

Magánosan tölti azóta napjait. A gazdag gyárosnőt már rég elfelejtette s annál nagyobb volt a meglepetése, midőn a napokban egy pittsburgi közjegyzői irodából levelet kapott, amely közölte vele, hogy

a gyártulajdonos asszony ez év tavaszán meghalt és végrendeletében megemlékezett a 35 év előtt gyártelepén dolgozott ~~iparosról~~ iparosról is. Ötezer dollárt hagyományozott rá.

A millióit rokonsága öröklő. A pittsburgi iroda még arról is értesítette, hogy az öreg hölgy európai hirszerző irodák útján minden hónapban értesítést kapott róla, ismerte családi viszonyait, ismerte egész életét. A 85 éves öregasszony március elsején bekövetkezett haláláig korát meghazudtoló frissességgel, éles ésszel vezette a gyártelepét, kezelte óriási vagyont.

Végrendeletében megemlékezett a 35 évvel ezelőtt nála alkalmazásban volt felolvasónőről, Editről is, akinek nagyértékű ékszereket és antik butordarabokat hagyott.

A rokonság tiszteletben tartja a végrendeletben kifejezett akaratot és cikkünk megőszült lovagja megkapja a nem várt amerikai örökséget, az öt darab dollár-
ez-

rest. A másik kontinensen élő egykori ideált, a most már szintén ezüstös hajú Edith, aki valószínűleg már nem is emlékszik a délceg fémöntőre és az el nem csattant csók helyett más csókok ízét élvezte, szintén váratlanul jut a nagyértékű ékszerekhez és butorokhoz...

Igy végződött a 35 évvel ezelőtt rosszul indult idill, amelynek európai hőse, derék polgártársunk kegyelettel gondol az elhunytára és nevét semmi szín alatt sem akarja elárulni.

„Sok rossz ember — mondogatja — és sokan azt találják mondani, hogy én talán szeretője voltam neki. Pedig semmi, de semmi nem történt közöttünk és én csak a hála érzésével gondolhatok rá, akinek nagy része volt benne, hogy emberré tett és akinek késői megemlékezése mérhetetlenül jól esik nekem.“

Minden jó, ha vége jó. Ez a regény is happy enddel ért hát véget.

Milyen parlamenti beszédet mondjon a kormánypárti képviselő, ha azt akarja, hogy meg legyen vele elégedve a párt vezetőség?

Felelet:

Az áruházban új segédet vettek fel. Az üzletvezető kioktatja:

— A főnök ur vicceket szokott mondani. De figyelmeztetem, hogy hangosan ne nevéssen, mert azt nem szereti; mosolyogni se mosolyogjon, mert akkor azt hiszi, hogy kineveti őt; ha pedig egyáltalában nem nevet, azt fogja gondolni, hogy nem tetszett a vice. Hát ehhez tartsa magát.

Olvassa az Erdélyi Életet!

Szent Imre évre jegyek és igazolványok

Budapestre és tovább utazók részére

a Waggon-Lits Cook utazási világvállalat aradi menetjegyirodájában, Minorita templommal szemben

Telefon: 6—57.

A kisebbségi színművészet

Írta: SPECTATOR

Rebreanu Liviusz, a színiügyek vezérigazgatója előterjesztést fog tenni miniszterének a közeljövőben a kisebbségi szintársulatok ügyében. Ugylátszik teljes jóakarattal kívánja ezt a kigyófogó és válságba került kérdést megoldani. Nemrégén nyilatkozatot adott a sajtónak és tárgyilagos elveket hangoztatott benne; többek közt kijelentette, hogy a kisebbségeknek, mint azt a románok is cselekedték a háboru előtt, egy általános színpártoló szervezetet kellene alapítani és pénzügyi alapot eszközökkel felruházni; aztán megígérte, hogy a kisebbségi színiügy zaklatott kérdéseiben ankétra hívja meg az érdekelteket. A vezérigazgató csakugyan szavának is állott. Az értekezlet meg volt; néhány kisebbségi színiigazgató és újságíró eszméket váltott a megjelent román kartársakkal. Kitergették a kisebbségi színművészet minden sebtét, sajnos igen sok és üszkös sebtét, amelyek a szervezetet szinte más halálos ágyra fektették és a kisebbségi társadalom anyagi kimerülését, a szintársulatok egymás ellen folyó harcát, az igazgatók és színészek érdeellentétét, a színészképzés sülyedtségét, a vándorlások anyagi nehézségét, a városi támogatások egyenlőtlenségét (itt leplezték Aradváros kormányzatának förtelmes magatartását) a színpártoló egyesületek szervezését. Csak egyről nem volt szó: hogy az államhatalomnak éppen olyan arányosan kötelessége szubvencionálni a kisebbségi művészetet, mint azt a többséggel cselekszi s ugyanazokat a vasuti kedvezményeket megadni a vándor kisebbségi társulatoknak, mint a román propaganda színi-színészetnek. Elvégre az egyenlőség elvének minden irányban ki kell terjeszkednie s a kisebbségi polgárok köztteherviselése abban a pillanatban immorális haráncsá válik, mihelyt összes állampolgársági igényeit nem elégítik ki. Nem is hivatkozunk arra, hogy az első években karhatalmi té-

nyezők pressziója mennyi kisebbségi pénzt vont el a többségi kultúra támogatására és így jóvátétel címén is megilleti a haladó kisebbségi kulturát az állami támogatás. Arról sem, hogy vigalmi adó neve alatt mekkora megterhelés sulyosodott a kisebbségi színi-színészetre.

Az ankét tengelye a koncessziók számának, pályázatának és kerület beosztásának kérdései körül forgott. Hivatalos tényezők előtt nyíltan feltárult e pontokon minden bajunk és minden szenyenyünk. Helyes volt e naturalisztikus módon kitergetni mindent, más lapra tartozik? Annyi bizonyos, a pontos valóság ránk mered. A lerongyolódott kisebbségi társadalom nem tud már annyi szintársulatot életképesse tenni, mint évek előtt. Ezért szükséges a vándor-rendszerre alapított pontos kerületi beosztás és a kollektív vezető szervezet. A társulatok harcának végét kell vetni s a színi munkát, mely éppen egy üzleti, mint művelődési ügy, újra föl kell lendíteni, azzal, hogy kevésbé legyen a színiigazgatók vállalkozása, versenye, önzése és azzal, hogy az amerikaiás és üzletesség különböző rut formáiból kimenekedjen mi kényszerítjük. Színpártoló szervezet, utazási kedvezmény, városi s állami támogatás együttvéve könnyen megoldhatná színészetünk sokféle válságát, különösen akkor, ha majd a román színiügy érdekek kiegyenlíthetők lesznek a kisebbségi érdekekkel, ami csakugyan nagy boszorkányság.

Már kevesebb szó esett a külföldiek vendégszerepléséről, pedig ez a mai válság idején éppen olyan pördöntő, mint volt a béke idején is. A boldog jóidőben sem lehetett vidéken a színházi év kontinuitását saját erővel biztosítani s a vendégszerepltetés módszeréhez kellett nyulni. Most még inkább vidék vagyunk s még inkább rászorulunk nagy narkotikumra. De nemcsak anyagi, hanem kulturális szem-

pontokból is szükség van e nemes izgalmakra. Az izlés fenntartása s nevelése is megkívánja, hogy nagy és kitünő forrásokból merítsünk, de a különböző nemzetiségi találkozása is lehetővé válik, ha nagy vendégszereplőket hívhatunk be. Mint a sport, úgy a művészet is elősegíti a jobb nemzetközi relációk megfonását, tehát ezt az eszközt igazán nem szabad eldobni, vagy gyöngíteni. Országok és áruk közé lehet vámsorompókat emelni, de nem szabad a szellemi élet nagy egységét művészi tilalmakkal megbontani. A multban sok tört elem halmozódik föl a művészetek szabad forgalmának hátrányára és ezek az ország erkölcsi hitelét az egész világon megrendítették. Az elfogultságunk véget kell vetni. Nem sulyos baj, hanem ellenkezőleg, sok haszon következik el, ha kisebbségi nyelveken, vagy kisebbségek más nyelvterületeiről szerephez jutnak idegen állampolgár — művészek.

Nem tudjuk, mi lesz a bukaresti ankét eredménye? Az állam anyagi segítségét bizonyára nem fogja kieszközölni; de talán szabaddá teszi a kisebbségek számára színpártolás, utánpépzés akadálytalan megszervezését, talán a kerületi beosztásokban és a vendégszereplések kérdésében is nagyobb liberálizmust csikar ki. Egyet föltétlenül várhatunk: a koncessziók apasztását. Mert sajnos e keserves negativum körül a kisebbségek kényszere s az állam nemzetiségi érdeke találkozik egymással. Aradnak készülnie kell, hogy egy jó kerületi beosztásban reális színpártolást szervezzen meg és az eddigi sívár város kormányzatot rábirja a kisebbségi pénzekből eredő anyagi eszközeivel akkora támogatásnak nyújtására, amilyen a többi városokban szokásos. Mert ha mindenütt válságban van a színészet, Aradon van a legnagyobb válságban s ebből nagy rész terheli a város kényuralmi közigazgatását. Szégyen volna, ha Arad továbbra is a válságban az első, a kötelességteljesítésében az utolsó helyen maradna.

Aranka érettségi bizonyítványával szobalányi állást keres

Egy apróhirdetés pillanattfelvétele az Életről

Arad, máj. 22. N. Aranka kisasszony azért jött fel a szerkesztőségbe, mert olvasta, hogy egyik aradi uriházban jobb szobalányt keresnek. Aranka szobalány akart lenni. Protekciót kért. Aranka 1927-ben érettségizett az aradi női kereskedelmi iskolában. Bizonyítványa arról tanuskodik, hogy elsajátította a román nyelvet, tud kereskedelmi leveleket írni és tisztában van a kettős könyvvitel komplikált anyagával. Aranka kisasszony jól érett: egy jól érett nő. Érettségét nemcsak bizonyítványa bizonyítja, hanem alakja, gondolkodása és világnézete.

Ebben a világnézetben azonban nagy hibák vannak. Ez a világnézet az oka annak, hogy talán két nap múlva a nagyságosasszony kikiált a konyhába, hogy:

— Aranka, készítse el a fűrdőmet!

És akkor Aranka, az érettségi bizonyítvánnyal holmija között, levelezési és kettős könyvviteli tudományával, elkészíti a nagyságosasszony fűrdőjét. Aztán takarít, elmosogat, eltűrülget, délben és este felszolgálja az ételt: mindent csinál, csak azt nem, amit az érettségi bizonyítvány igazol, hogy tud. Ezért a munkájáért kap kosztot, kvártéjt: teljes ellátást, meg ezer, vagy ezerkétszáz lejt. Szép összeg ez: elköltheti a ruházkodásra.

De amikor Aranka kisasszony bejött a szerkesztőségbe és elkezdte mondani, hogy ő szobalány akar lenni, sirva fakadt.

Sejtheti mindenki, hogy miért sirt Aranka kisasszony. Úrilány, aki sok reménnyel, sok szorgalommal tanult, kezében a bizonyítvány és szobalány lesz.

Azért sirt leginkább, mert nagyon alantas foglalkozásnak tartja a szobalányi pozíciót.

— Ide jutottam — zokogja. Édesapám vasuti főtisztviselő volt és én szobalány...

Bizony ez nagyon tragikus. De mi jóemberek minden tragédiát igyekszünk egy kis szá-

mitással, vagy elmélkedéssel enyhíteni.

Aranka kisasszony irigykedve gondol iskolatársnőire, akik közül sokan már irodában dolgoznak, van közülök olyan, aki férjhez is ment. Férjhezmenés! Ez a véggél. Ez az, amiért örömteljes sikoltással dobná el érettségi bizonyítványát. Ez a boldogság, a beérkezés, minden-minden: ezután már csak a halál jöhet.

Vannak még lányok, akik így gondolkodnak. Különösen azok között akad ilyen, akik leérettségiztek, nincsen pénzük, nincsen állásuk és végső kétségbeesésükben szobalányok akarnak lenni.

Aranka kisasszony, törülje meg arcát a könnyektől, hagyja abba zokogását és figyeljen egy kicsit rám. Csak azt akarom ismétetni, hogy bizony-bizony nagyon szomorú időkét élünk, hogy az emberek nagyrésze nyomorog és megsokszorozódott az elégedetlenek száma, hogy az emberek joggal és okkal elégedetlenek és hogy az élet igazságtalansága még sohasem tobzódott olyan kegyetlen perverzítással az embersorsok tengerében, mint most, a mai világban. Igaza van, Aranka kisasszony, összeszorul az ember szive és torka. Zokogni, sirni, jajgatni kellene. Jajgatni mindenkinek, akit így lehengerelt az élet.

Tudja-e akkor mi volna?

Az iszonyatos jajjuktól megremegne az egész világ, megborzongana az öreg föld, viharokká válnának a sóhajtások és a földrengés, a viharok ezreket és ezreket sópörnének el.

Ez történe Aranka kisasszony, ha minden ember feljajdulna sorsa miatt.

De az emberek nem jajdulnak fel. Egy-kettő, ezer-kétezer halkan elzokogja bánatát, fájdalmát és aztán úgy érzi, hogy nem lehet segíteni, hát belenyugszik sorsába. Mi is ezek közé tartozunk Aranka kisasszony: Jajgatunk és megnyugszunk.

Tudja azt, hogy milyen nehezen lehet ma állást kapni. Különösen annak, aki tudását akarja érvényesíteni a foglalkozásában, aki azt hiszi, hogy a tudás, vagy az érettségi bizonyítvány esetleg ajánlólevél lehet egy hivatalban.

Maga bizonyosan nem olyan naiv kisleány, hogy ne tudja mit jelent egy kacér, biztató mosoly, amikor a cégfőnök urnak fel akarja ajánlani hivatali szolgálatait. Tisztában van azzal is, hogy a hivatalos óra után invitált megbeszélésen az ajánlkozó kisasszonynak nagyon kevés időt ad arra, hogy hivatalos ügyekről nyerjen információkat.

Igy lehet ma legkönnyebben állást kapni Aranka kisasszony. És maga emiatt kétségbeesik. Meg van botránkozva az emberek rosszóságán és inkább szobalány akar lenni. Higye el, ez jobb foglalkozás. Mert mit is kap egy irodistalány? Két-három ezer lejt havonta. Ezért ki van szolgáltva a főnök, vagy főkönyvelő ur vágyainak, szeszélyének. Hát nem jobb szobalánynak lenni?

Higye el Aranka kisasszony, a férjhezmenés sem biztat sok örömmel és megnyugvással. Ki venné el magát? Talán egy szerényfizetésű hivatalnok. Jönnek majd a láztalan napok és a talmi örömeket felváltja a hamisítatlan keserűség. Így van ez, millió példa igazolja, hogy nem lehet máskép.

Ne sirjon Aranka kisasszony. Dobja el érettségi bizonyítványát és ne szégyelje magát, hanem álljon el szobalánynak. Legálább becsületes uton szerez magának kosztot, kvártélyt és ruhákat.

Maga olyan lány Aranka kisasszony, akinek csak a becsületes ut hozhat megnyugvást. Ilyen elvekkal nehéz elhelyezkedni a világban. Menjen csak szobalánynak... —lisi.

Orthopéd
és divateipőt szakszerűen
garancia mellett készít
Weisz Sándor
cipőszalon A R A D, Strada Brancovici
(Lázár Vilmos-ucca) 5. szám.

A terményárak katasztrófális zuhanása nemcsak a mezőgazdaságot, de a többi gazdasági ágakat is válságba sodorta

A mezőgazdaság jelenlegi általános helyzetével kapcsolatban az Erdélyi Élet munkatársa beszélgetést folytatott az egyik aradi pénzügyintézet vezérigazgatójával, aki a kérdésre vonatkozólag rendkívül éles meglátással, a helyzet alapos ismeretével a következőket mondotta:

Visszatekintve az elmúlt 1929-ik évre, sajnos kell konstatálnom, hogy ez év sem váltotta be a hozzáfűzött reményeket, súlyos csalódásokkal járt, melyek annál végzetesebbek, mert nem helyi jelenségek, nem pillanatnyi okok eredményei és nem szorítkoznak egy termelési ágra.

Világkonstelláció eredményei ezek és helyi intézkedéssel alig gyógyíthatók.

Örömmel látom, hogy a mi gazdaközönségünk, mint minden egyébben, a gazdasági és termelési kérdésekben is alkalmazkodik az adott viszonyokhoz. Igényeit csökkentve, ismereteit kiegészítve, bámulatosszal és kitartással iparkodik megkisebbedett birtokán intenzív gazdálkodással, a termelés fokozásával szerezni meg megélhetésének föltételeit és eleget tenni az állam iránti kötelezettségeinek.

A katasztrófális árzuhanás

A termelés nagymérvű emelését el is érte. A múlt év termelési eredményei is kielégítőek voltak, de sajnos, egy előre nem látott tényező,

a mezőgazdasági termények árának katasztrófális zuhanása, minden számadását halomra döntötte, válságba sodorta nemcsak a mezőgazdaságot, de ezzel kapcsolatosan az összes többi gazdasági ágakat is.

Nem vigasz, sőt a helyzetet csak súlyosbítja, hogy ez az értékesítési válság világjelenség és helyi intézkedésekkel csak enyhíthető, de meg nem oldható. A gazdaközönség boldogulásának egyedüli eszköze gyanánt az intenzivítás lett föltüntetve. Az in-

tenzivítás azonban kétélű fegyver, mert a kiadások nagymérvű emelkedése elkerülhetetlen. A munkabérek, a közterhek, adók, szükséges iparcikkék árai jelentékenyebben nem csökkentek, míg a mindezt fedezni hivatott mezőgazdasági termények árai 30—40 százalékos árcsökkenést mutatnak.

Kiadás és bevétel között tehát egy oly diszparitás állt elő, mellyel szemben a gazdaközönség tanácstalanul áll és veszélyeztetve látja jövőjét.

Természetes következménye az agrárválságnak a vásárlóképeségnek és fogyasztásnak nagymérvű csökkenése, ipari pangás és világszerte mutatkozó munkanélküliség, mely súlyos gondja minden kormányzatnak.

A tengerentuli sokkal olcsóbb termelést befolyásolni egész Európának nincs módjába s így a mi kormányzatunk is lokális intézkedésekkel gondolja a gabonaárakat bizonyos normális nivóra emelni.

A termelés és fogyasztás érdekei között súlyos ellentétek merültek fel és bár végeredményben a gazdaközönség vásárlóképségének csökkentése az ipari termelés csökkenését és ezzel a munkanélküliség emelkedését idézi elő, a szocialista és kommunista pártok — minden kormányzati intézkedést, mely a gazdasági termények árait lenne hivatva emelni, a leghatározottabban ellenzik. Nem áltatom magam azzal a reménnyel, hogy ezen a téren a polgári pártok jelentékenyebb eredményeket tudnának elérni.

A gazdasági kiadások csökkentése

Miután tehát a gazdasági bevételek emelkedésére kevés a kilátás, maradna másik eshetőség és ez a gazdasági kiadások csökkentése. Ezen téren is azonban a lehetőségek minimálisak: 1. munkabér, 2. ipari szükségletek 3. közterhek.

10
szón

a v

IVE

ionala finomabb más hasonló anyagu ionalnál és nyersanyaga drágább

mosható, szintartoz talan, puha és ol

tartósságall pessége vel

a be tulo ke

n e n h

Diadalmasan bevenult ési

IVE

Utánozni nem lehet.

A munkabér

A munkabérek és ezzel a munkásság életstandardjának emelése állandó és érthető célja az összes munkásszervezeteknek s ezen törekvésük jogosságát senki kétségbe nem vonja, de

ezen szervezeteknek, tehát nálunk a szocialista és kommunista pártnak is számolnia kell a lehetőségekkel.

Végre be kellene látnia, hogy a gazda a mai terményárak mellett, nem fizethetnek annyit, mint a nyolcszázleves buzaárnál. A mi gazdaközönségünk mindig együtt érzett saját állandó cselédeivel és munkásaival és bár anyagi helyzete ezt alig indokolja, meg sem kísérelte a jelenlegi cseléd- és munkásbérek csökkentését. Ezzel szemben egyes munkásszervezetek, még a mai viszonyok mellett is a munkabérek emeléséről álmodoznak.

E téren két jogos kívánságunk még mindig nem nyert elintézését.

Az állami munkaközvetítő hivatalok mai szervezete nem felel meg céljának.

A maga felesleges és céltalan bürokratizmusával csak nehezíti a munkás és munkaadó megegyezését és fölösleges kiadást okoz mindkét félnek. Ezt a hivatalt a praktikus élet követelményeinek illeszkedve átszervezni, úgy a munkás, mint a munkaadó érdekében állana.

Az ipari szükségletek

Az intenzivitás mellözhetetlen következménye az ipari cikkek (műtrágya, olaj, petroléum, gépek, stb.) nagymérvű igénybevétele és sajnálatosan látjuk, hogy e cikkek árai egész jelentéktelen csökkenést — sőt némelyike emelkedést — mutatnak.

E kikkeknél legnagyobb-részt kartelárok érvényesülnek

és másrészt abban igazuk van a gyárosoknak, hogy miután sem az adók, sem a fuvarvételek, sem pedig a munkabérek számbavehetően nem csökkentek, természetesen, hogy az iparcikk ára sem csökkenhet. Pillanatnyilag tehát a mezőgazdasági termények csökkenése látszólag előnyös az iparra és a munkásságra, és ezen látszó-

lagos előnyöket hangoztatva iparkodnak a munkásszervezetek a mezőgazdasági termények áremelését akadályozni,

meg nem gondolva, hogy a mezőgazdaság, ipar, kereskedelem és a munkásság érdekei oly szoros kapcsolatot képeznek, hogy az egyik megzavarása okvetlenül érezteti káros hatását a többivel

és hogy a gazda vásárlóképeségének a leromlása maga után vonja az ipar és kereskedelem pangását, a munkaalkalma csökkenését, a munkanélküliség emelkedését.

A közterhek

Az állam szükségleteit polgári adójából fedezi és e téren az lenne az ideális állapot, ha az adó a jövedelemmel arányban állana és miután ma az agrárválság elismert tény, a mezőgazdaság adója csökkenésének kellene tehát bekövetkeznie.

A dolog azonban nem olyan egyszerű. A pénzügyminiszternek is igaza van, hogy az állami szükségletek legtöbb ágában nagymérvű megtakarításokat nem eszközölhet és így számbavehető adóleszállítások sem lehetségesek, bár

a mai adórendszer egyenesen az adóalanyok romlását idézi elő. Az állami költségvetés egy területén lenne csak lehetséges oly jelentékeny megtakarítás, mely számbavehető könnyebbülést okozhatna és ez: a katonai kiadások jelentékeny csökkentése.

Sajnos ma, amidőn az európai kormánynyilatkozatok tele vannak hangozatos frázisokkal a tartós békéről, minden háboru lehetlenné tételéről, a militarizmus a győző államoknál annyira tul teng, hogy bár mind egyik kívánatosnak tartja, hogy a másik leszereljen, önmagára nézve ezt a konzekvenciát levonni egyik sem hajlandó és a közös leszerelésben sem tudnak megegyezni.

Az államháztartás és vele együtt az adózó polgárok helyzetének ezen majdnem egyedül lehetséges könnyebbitésére ma alig van remény. Marad minden a ré- giben.

Vége a háborúnak... ilyen a béke...

Miért emelkedett a gabona ára? A gazdák disznókkal étetik meg a búzát. Vagonszámra gyártják a gabonapálinkát a falvakban

Mintha már béke volna... Egy lej a karalábé, salátafejet adnak két lejért: olyan nagy az olcsóság, hogy az ember szinte megijed tőle. Persze, most már béke van, az emberek lassan kilábadoztak a háborúnak nevezett csunya betegségből és most már egészségesek. Legalább is úgy látszik, mintha a betegség nyomtalanul eltűnt volna. Az eddig ránk nehezdedő nagy baj elnyomta a kisbajokat. Eszünkbe sem jutott másért panaszkodni, mint a háborúért.

Vége a háborúnak, következményeit sem érezzük, most már kezd fájni a kisebb fájdalmak is, amelyek így együttvéve bizony nagyobbak minden nagy fájdalomnál.

Ha fáj a fogunk, beleharapunk ajkunkba és igyekszünk magunknak a fogfájásnál nagyobb fájdalmat okozni, hogy elfeledkezzünk fogunkról.

Nagyon-nagyon fáj az, hogy az emberek nagy tömege nyomorog. A legkinosabb és szenvedést okozó probléma: vajjon miből a sok millió munkanélküli? Hogy lehet az, hogy élnek, amikor nem tudnak lakást fizetni, nem tudnak maguknak családjuknak kenyeret, a betegeknek gyógyszert vásárolni. Hogy élnek ezek az emberek? Nem koldulnak, mert ha koldulnának megakadályoznák az uccák forgalmát és minden járékelőre jutna egy koldus. Nem dolgoznak, mert munkanélküliek, mert nincs munkaalkalom, nem rabolnak, nem lopnak, nem törnek be, mert, ha ebből élnének, akkor minden második embernek rendőrnek kellene lennie. Hát akkor hogyan élnek?...

Fáj ez a kérdés. Fáj, mert milliók szenvedése sűrűsödik benne.

Vége a háborúnak, nyomát sem érezzük.

A düsseldorfi „rém“ vallott. Azt mondotta, hogy azért gyilkolt, mert megszokta a háborúban...

*

Politika: Liberálisok. Nemzeti-parasztpártiak. Averagescanusok. Politikusok. Ők intézik az ország, az országok, a népek sorsát. Milliő számra vannak munkanélküliek. Ezer számra csukják be a kereskedők boltjaikat, az iparosok műhelyeiket. Az emberek öngyilkosok lesznek, mert a Gazdasági-Krisis nevű szörnyeteg kezökbe adja a revolvert, vagy a méregpoharat.

A politikusok pedig politizálnak.

A közmondás mondja: A politika, az urak huncutsága. Valaki ezt így fordította ki: A politika, a huncutok uraskodása.

Mind a kettő helyes definíció.

De...

A politikusoknak kötelességük gondoskodni a népek javáról. Meglátni, felismerni az ország bajait. Segíteni, gyógyítani, javítani. A hatalom a kezükben. Ők irányítják az ország gazdaságát és a gazdaság minden jólét vagy nyomor alapja. Tőlük függ, hogy jólétben vagy nyomorban éljenek a népek. Ha akarják fejlődik az ország, megelégedettek az emberek. Ha nem akarják...

De hogyan is lehet elképzelni azt, hogy ne akarják...

A politikusok torzszalkodnak, veszekednek. Nincs idejük másval törödni, mint a maguk érdekével. Fölöttünk ég a ház és nem az oltásra gondolnak, hanem arra hdgy az égő házból ki tud nagyobb értéket magának biztosítani.

A tömegek jajgatnak, panasz-

kodnak, szenvednek, nyomorognak. De jajkiáltásukat nem hallják meg a politikusok, mert ha egy pillanatra is odafigyelnek, egy másik politikus, egy másik párt elveszi tőlük a koncot.

Tönkre megy az ipar, a kereskedelem, ők pedig nem érzik át annak borzalmas felelősségét, hogy mindenről ők az okai. Nem gondolnak arra, hogy ha így folytatják, egyszer minden hiábavaló, minden késő lesz.

Vége van a háborúnak és odaát a Dnyeszteren éberem figyelnek arra, hogy miképen tenyésztk, táplálják a politikusok az elégedetlenséget, a háboru által kitermelt nemzeteket pusztítani akaró baktériumot: a bolsevizmust.

Az ország urai vakon süketen állanak a nemzetek legborzalmasabb katasztrófája előtt, amely felé rohanunk visszatarthatatlanul. Vagy talán tulzott önzésük vakítja és süketíti meg őket az érdekeiken látszólagosan kívül álló dolgokkal szemben?

A háborúnak tíz esztendeje vége van és békének legaldásosabb jelei mutatkoznak.

Olcsó az élelem, olcsó a kenyér, a buza. Tavaly nagyszerű termés volt, az idén record termés ígérkezik.

A gazdák kétségbe vannak esve a gabona olcsósága miatt.

A falvak lakosai óriási mennyiségben gyártják a gabona pálinkát. Egyes községekben alig van ház, ahol ne volnának pálinkafőző üstök. Egyes falvakban az uccákon szédít a frissen főzött szesz szaga és az emberek arca nyugodtabb, szemei csillogóbbak. Talán a jó üzlet, vagy az ital oka ennek. A kétszer főzött pálinkának literjét ötven lejért adják. Veszedelmes konkurencia. Az állami monopolum sokkal silányabb pálinkát, sokkal drágábban árulják.

Uszoda megnyitás hétfőn ápr. 14-én a Simay fürdőben

Nőknek és férfiaknak együtt minden hétfőn és csütörtökön 5-8-ig. Csak nőknek kedden egész nap és pénteken d. u. — Csak férfiaknak — keddet kivéve — mindennap délelőtt, de szombaton délután is. — **Uszástanítás** felnőtteknek és gyermekeknek

Egy gazda ezeket mondja:

— Uram, nincsen más út. Ha nem gondoskodunk a magunk módja és lehetősége szerint megélhetésünkről, akkor tönkre megyünk. Inkább pálinkát főzünk a gabonából, minthogy elégezzük,

vagy a jószágnak adjuk. Adjanak módot az urak arra, hogy olcsón tudjuk bevásárolni a téli szükségleteinket, akkor nem kényszerülünk erre a lépésre.

Vége van a háborúnak. Így fest a béke... —lisi.

TEMETÉSEM

Koszoruk mellözése kéretik.

Ellenben a többi kellékek maradhatnak.

A tolongásra való tekintettel csak korlátolt számú közönség foglalhat helyet a körülbelül ezer férőhelyet számláló tribünön, mely közvetlenül a sir mellett lesz felállítva.

Az érdekes előadást rövid zeneszám vezeti be, melyet a Stúdió közvetít, kitűnő hangszórókon.

Ezután a sir mögött felállított dobogón szerény művecskéimből fognak előadni néhány számot az ország legelőkelőbb művészei. A közönség körében izgatott sutogás: senki se tudja egyelőre, mi a rendeltetése ennek a három méter magas, két méter széles fehér ernyőnek, mely a dobogó közepén áll, a hivatalos szószerk boltozata alatt.

Most érkezik a fekete repülőgép, koporsómmal. Néhány kört ír le az ünneplő gyülekezett fölött. Aztán leereszkedik a gödör felé s automatikus szerkezettel leereszti terhét, mint egy nagy madár, mely a jövő nézedejé tojását rakja le. Néhány percig koilik a koporsó fölött, aztán elrepül.

Következik a beszentelés s aztán a hivatalos sirbeszéd.

Halálos jóbarátaim s legkedvesebb ellenségeim lépnek fel sorjában a szószerkekre — utóbbiakat előbbieké hangolja irányomban a szivesség, amit azzal tettem, hogy módot adtam nekik erre az alkalomra.

Tehát csupa elismerő beszéd. Hogy miért hagytál el bennünket s effélék.

És most jön az ünnepély legérdekesebb száma.

Az elhangzott beszédek után kivilágosodik a fehér ernyő s megjelenek rajta magam is, színesen és plasztikusan és elevenen, kedvesen hajlongva a lelkes tapsokra. Aztán csengő hangon (Western-Electric!) beszélni kezdek.

Megköszönöm a kedves szavakat. Némelyikre külön kitérek, válaszolok rájuk. (Könnyen tehetem, hiszen oly kevés képzelet kell hozzá előre tudni — már mint a filmfelvétel alkalmából, mit fognak mondani). Csak annak a barátomnak felelek kissé érdesen, aki feltette a kérdését, hogy miért mentél el: miért nem ment ő helyetted? Valakinek csak el kell kezdeni. (Derűtség).

A kritikusokat megkérem, hogy ne boncoljanak fel.

Nagy mulatság lesz.

Olvasóimat ezuton kérem, amennyiben a korlátolt számú jegyről gondoskodni kívánnak, jóelőre jelentsék be igényüket.

Elővételi díj nincs, de a jegyek árát szíveskedjenek mellékelni.

Ha nem folyik be elég pénz, elmarad az egész — nekem előzetes költségeim vannak a temetésre, amire nem vehetek fel kölcsönt.

Miből haljak meg ilyen rossz viszonyok közt?

A Bánáti Bankkegyesület r. t. új igazgatója.

Mint ismeretes, a Bánáti Bank-egyesületnél egy előkelő internacionális pénzcsoport bir nagy érdekeltiséggel, mely pénzcsoportban a berlini pénzvilág vezérszerepet játszik. Utóbbi időben ezen pénzcsoportnak több igazgatója felkereste Romániát, egyrészt, hogy az itteni érdekeltiségeit mélyítse és kiterjessze, másrészt pedig, hogy a rendelkezésére álló nagy tőkék placirozása miatt tájékozódjék. Mivel a nyugati államokban a pénz feszültsége erősen megenyhült és a kamatláb rohamosan esik, úgy természetesen, hogy az ottani nagy tőkék elhelyezkedést keresnek oly államokban, ahol annak jövedelmezősége konvencionálisabb. A Bánáti Bankkegyesület mögött álló nagy pénzcsoport épp ezen oknál fogva látogatja Romániát és igyekszik, mint már mondtuk, itteni összeköttetéseit mélyíteni, minek folytán a Bánáti Bank-egyesület ügyvezető igazgatóságában, melyben már eddig is ezen érdekeltiségeknek egy berlini és egy zürichi tagja foglal helyet, dr. Paul Wening berlini bank-igazgatót delegálta, ki már meg is érkezett és hetenként felváltva fog az aradi és temesvári főintézeteknél Weissenburger vezérigazgató mellett működni.

— **Forgalmi akadály a Forray-uccában.** A Forray-ucca 9. számú ház előtt néhány nap óta hatalmas tolongás tapasztalható. „Reclam“ címűzet előtt, úgy, hogy valósággal forgalmi akadályt képeznek és sokszor a közlekedési rendőrnek kell közbelépnie, hogy uttestet szabadá tegye. A nagy tolongás érthető, mert a „Reclam“ áruházban olcsón lehet cippót vásárolni, amire még nem volt példa.

Nagy pünkösdi cipővásár a most megnyílt „RECLAM“ Cipőáruházban

Arad, Str. Mețianu (Forray-u.) 9.

bámulatos olcsó árakon. Siessen szükségletét most beszerezni, mig ezen készlet ki nem fogy! !—!—!

Női vászon félcipők
visszamaradt
számok **69** lejtől

Gyermek
cipők **90** lejtől

Női félcipők,
egyed számok **120** lejtől

Női divat félcipők külön-
féle színben **190** lejtől

Férfi vász. félc. szürke
és fehér **260** lejtől

Női fonott nyári divat-
cipők **360** lejtől

Férfi divatcipők fél és
magas **380** lejtől

Kirakataink megtekintésével áraink olcsóságáról meggyőződhet!

Egy aradi szállodás és vendéglős megoldotta a drágaság problémáját

Az aradi „Fehér Kereszt” szálloda agalis és modern felfogásu tulajdonosa. Kornis Márton, akinek rövid idő óta tartó rezsimje is óriási változásokat és javításokat idézett elő, május elsejével olyan ujtásokat vezetett be, aminek csak a művelt nyugat metropolisaiban lehet látni.

Az egy hónapi panzió ára (szoba naponta három étkezéssel) 5700 leitől kezdve uccai szobával, A panzió árához 10 százalékot ütnek hozzá, és ezzel el van intézve az egész borralaló-kérdés. Kitünő ebédet (leves, bőséges főzelék, hus és tészta), kap bárki negyven leiért és három fogásos, nagyszerű vacsorát

ugyancsak 40 leiért. Házonkívüli abonensek részére egy adag ebéd és vacsora árát havi 2400 leire szabták meg.

Végül aki a vendéglőben akar abonálni, az havi 3000 leit fizet ebéd-vacsoráért, de ezért az összegért még kitünő előételt is kap egy ebédre, mint vacsorára.

Elsőrendű kitünő fekete kávé 12 lei lesz, fehér kávé süteménnyel 16 lei, fehér kávé vajjal és süteménnyel 22 lei a „Fehér Kereszt”-ben míg egy ugynevezett „Fehér kereszt” reggeli (fehér kávé, vajjal és mézzel, vagy jam-mel és süteménnyel), 30 leibe kerül.

CSAK KEVESEN TUDTÁK EDDIG...

Hiába, az ember mindennap tanul valamit

Csak kevesen tudták eddig... Hát bizony nagyon kevesen. Tán tizen, vagy öten, vagy esetleg csak egyen. Bizony.

De most már sokan tudják. Százezrek, milliók, mindenki. Az iskolásgyermek is, az öregek is, a nők is, a férfiak is. Még a csecsemők is, ha nem analfabéták.

Benn volt az ujságban. Minden ujságban benne volt. Olvashatta, akinek szeme van és hallhatta, akinek füle van.

Bizony. Csak kevesen tudták, hogy Greta Garbonak fivére van. Pedig van neki. Fivére van neki. Két szürke szeme van neki és egy fivére, aki szintén filmszínész.

Bizony, bizony. Ezt most már mindenki tudja, Hiába, ma olyan világot élünk, hogy az ember mindennap tanul valamit... Milyen jó nekünk.

— *Miért kell a visszavonuló politikusokat jó állásokban elhelyezni?*

Felelet:

I. Pál, orosz cár, egy katonai szemle alkalmával szörnyen kikelt egyik fiatal tiszt ellen és a parancsnokló tábornokhoz fordulva így szólt:

— Nekünk ilyen emberek nem kellenek. Ez lépjen ki a hadseregéből, vonuljon vissza a birtokaira és gazdálkodjon.

— Igen, felség, — szólt a tábornok — csak az a baj, hogy ez a fiu szegény szülőktől származik és hines is birtoka.

— Akkor adni kell neki, — mondta a cár.

— **Jégelőfizetéseket Reusz-cég bármikor felvesz. Pontos szállítás. Telefon 141.**

VAN Önnek már

„CREDIT“

vásárlási könyvecskéje?

Ha nincs, — úgy kerjen a „CREDIT“ központi irodájában Arad, Str. Bratianu (Weitzer János-u.) 1 sz. Minorita-palota I. kapu — ahol díjmentesen kiállítják a vásárlási könyvecskét

6 ¹/₂ HAVI

hitelre készpénzáron vásárolhat ezen könyvecskével **75 elsőrendű** aradi cégnél, **Tagsági díj nincs!**

Füszer, csemege

cukorka- és csokoládé különlegességek

Bozsejovszky és

Szilassy-cégnél

Bulev. Regina Maria No. 16.

MINDEN HÁZNÁL LEGYEN

HA NINCSEK, AKKOR VEGYEN!

A Neuman Testvérek gőzmalom-, szesz- és
élesztőgyáripari részvénytársaság
igazgatósága és felügyelő bizottsága nevében mély megindultsággal jelentjük,
hogy vállalatunk igazgatóságának érdemdus tagja

végvári
báró NEUMAN ALFRÉD úr

váratlanul elhunyt. A megboldogultban vállalatunk pótolhatatlan munkatársat veszít.

Arad, 1930. május 19-én.

Emlékét örök kegyelettel őrizzük !

BCU Cluj Central University Library Cluj

Az Aradi Textilipar Részv.-társaság
igazgatósága, felügyelő bizottsága és tisztviselő kara mély megilletődéssel
és fájdalommal jelenti

végvári
báró NEUMAN ALFRÉD úr

igazgatósági tagjának váratlan elhunytát.

Az elhunyt hosszú éveken át tevékeny részt vett vállalatunk vezetésében és sikeres működésével, ernyedetlen buzgalmával, megértésével és nagy tudásával annak fejlődését előmozdította. Életét a munkának szentelte és ezzel nevét felejthetlenné tette.

Emlékét kegyelettel fogjuk megőrizni !

Arverési hirdetmény.

*Alulírott, mint a Hirschfeld & Co., valamint Mauritiu Hirschfeld vagyonbukott csödtömeg-gondnoka, az aradi törvénytörvény-
szék 3488—1929. végzése alapján az alábbi nagynevű magyar festők remekeit fogom árverés alá bocsájtani.*

Csók István: Tengerpat.
Lutz Károly: Lovak.
Glatz Oszkár: Fonó asszony.
Herer Czézár: Nők egymás között.
K. Spáni Béla: Naplemente (Tájkép).
Hári Gyula: Abbáziai tájkép.
Boem Ritta: Virágcsendélet.
Pentelei Molnár János: Csendélet citrommal.
Hermann Lipót: Erdélyi tájkép.
Mihailovits Miklós: Női fej-kép.
Béldi Vörös Ernő: Ruhamutató.
Pálya Czelesztin: Női fej.
Aggházi Gyula: Paraszt fej.
Geiger Richard: Spanyol táncosnő (Akvarell).
Nyilassy Sándor: Aratók.
Romek Árpád: Csendélet.
Iványi Grünwald Béla: Pásztor idill.
Jámbor Lajos: Ünneplés.
Baró Mednyánszky László: Harctéri jelenet.
Komáromi Katz Endre: Forrás mellett.
Perlmutter Izsák: Férfi tanulmány.
Czencz János: Genrekép.
Glatz Oszkár: Anya gyermekével.
Innocent: Női fej.
Pörghe Gergely: Tanyai tájkép.
Udvari Géza: Idill.
Ujházi Ferenc: Pipázó ember.
Rakeányi: Tájkép.
Pohol Hugó: Csendélet dinyével.
Bálint Gyula: Ülő nő. (Pastell).
Ujvári Ignác: Paraszt udvar.
Koszkol Jenő: Bagdadi ucca.
Bálint Gyula: Cipőtisztító leány.
Bálint Gyula: Női fej.
Bálint Gyula: Talmudista.

Jámbor Lajos: Evő szegény ember.

Heiter Arthur: Fehér macskák.
Szüle Péter: Vízfordó asszony.

Greschner: Férfi fej.
Peske Géza: Csizmatisztító.
Rottmann Mozart: Korcsmában.

Lakos Alfréd: Vitatkozó zsidók.

Gergely Imre: Vásár.
Rottmann Mozart: Tanulmány-fej.

Ujvári Ignác: Kertben.
Révész Imre: Korcsmában.
Bosznay István: Hegyi tájkép.
Edvi Illés Aladár: Borju az istállóban.

A fentjelzett képek bármikor megtekinthetők, alulírott jelenlétében.

Arverési feltételek megtudhatók bármikor Arad, Str. Crisán 10. sz. alatti ügyvédi irodámban.

Dr. ALEXANDRU POP
advocat Arad, Str. Crisán
10. curatorul masei falimentare Hirschfeld & Co. cum si a fatitului Mauritiu Hirschfeld din Arad.

— *Hogy lehetne a nagy leépítéseket keresztülvinni, hogy egyetlen illetékes ur se sértődjék meg?*

Felelet:

Egy afrikai törzsfőnök nagyon megkedvelt egy misszionáriust és kedveskedni akarván neki, összehozta a tartomány ötszáz legszébb leányát.

— Ezek a tartományom legszébb virágai, — mondta neki — válassz ki egyet közülök a magad számára feleségül.

A misszionárius, akinek otthon volt már felesége, nem akarta megbántani a törzsfőnököt és így szólt:

— Nagyon meg vagyok tisztelve szives ajánlatoddal, de félek, ha egyet kiválasztok, a többi meg fog haragudni.

— Azon könnyű segíteni, — felelte e törzsfőnök — vedd el mind.

Mindenki sir

Sirnak az asztalosok, a sajtosok, a vajasok, az orvosok, a droguisták és a szabók

Ha a siró szakmák panaszait könyvekbe lehetne foglalni, akkor a mult hetekben erdélyi sirodalomnak vethettük volna meg az alapjait. Nem kevesebb, mint öt szakma tartott sirató ülést.

Az asztalosok azt panaszolják, hogy egy darab butort se tudnak eladni és ezért már a saját butoraikat kénytelenek eladogatni.

A sajtosok arról panaszkodnak, hogy a közönség már csak a lyukakat tudja megfizetni, a vajasok meg azért mennek tönkre, mert a legtöbb embernek nincs szüksége vajra, lévén saját vaja a fején.

Az orvosok valósággal betegek a mai állapotoknak, a droguisták pedig az ebzárlat sürgős feloldását követelik, azzal a megokolással, hogy az utóbbi időben egy kutya se szagol üzletükbe. Ha így megy tovább, vízbe, sőt kölni vízbe ölhetik magukat.

A szabómesterek ülésén oly sokan szólaltak fel, hogy az elnök kénytelen volt egészen rövidre szabni a beszédeket. Elhátározták, a nemfizetők fekete-könyvények a föllektetését, mire a jelenlévő szabómesterek átadták az összes vevőik névsorát.

Mi lesz a kisbankokkal? A pénzügyminiszternek a kisbankok fuziójára irányuló törekvéséről a kisbankok hallani sem akarnak, hanem adják a bankot. A nagybankot.

A legkényesebb igényeket is kielégítő divatcipők elsőrendű anyagból szakemberen és mindennemű javítások pontosan készülnék
F. Válóczy
cipészetében Arad, Str. Consistorului 11.

Tavaszi újdonságok,

női ruhák és felöltők
nagy választékban
kaphatók a

„Paris“

DIVATÁRUHÁZBAN ARADON, A VÁROSHÁZÁVAL SZEMBEN

Szőnyeg, függöny, stor, ágy- és asztalterítő, sezlonátvevő, butorszövet, brokát és mokett, roletta- és matracgradl, függöny-etamin és tussor, paplan, nyári takaró, kelengyevászón, zefír, selyem, szövet- és bélésáru **legolcsóbban**

„MERCANTIL“

szőnyeg- és divatáruházban
Arad, Bul. Regina Maria 18.

Hajas Ferenc cipész,
volt **Attila-tér három,**
már én bizony csak oda megyek
minden áron.
Mert ott szép, jó és tartós cipőt
kap a vevő,
még a fizetési feltétel is kedvező.

Olcsóságáról közismert

Népszabóság

Bulev. Regele Ferdinand No. 49.
Nádor-ucca sarok.

Legujabb di-
vat szerint **cipők** prima anyagból,
részletre is.

Szávay Kálmán, Str. Mărășești 6.

Mindennemü szörme munkát és

szörmeáruk

nyári gondozását
előnyös feltételekkel

felelősség mellett
vállalom.

Engelhardt Ferenc

Arad, Str. Eminescu (Deák F.-u.) 1.

MŰVÉSZI FÉNYKÉPEK
és levelezőlapok jutányos áron

Nagy Géza műtermében
készülnek
művészi kivitelben. Műterem Arad, Bul. Reg. Maria 8.

Cipőket a legujabb divat
szerint, a legkénye-
sebb igényeket is kielégítően készít, úgy-
szintén javítást mint cipőfestést olcsón
és pontosan vállal

Héder Sándor cipész Arad,
Str. Episcopul Radu 37. (v. Magyar-ucca.)

Ezuton hozom a n. é. tisztelt hölgyközön-
ség tudomására, hogy a „**Splendid**“
cégtől, amelynek üzemvezetője voltam,
barátságos uton kiéptem, és

„PROBITÁS“

néven, a Piața Luther 1. sz. alatt füzösza-
lont nyitottam. A t. hölgyközönység szives
pártfogását kérem. Kíváló tisztelettel:

Kényi Mátya-né szül. zabó Kató.

Olcsó árainkkal bámulatba ejtjük
a közönséget !!!

Gyári képviseletünk által több waggon kerékpárunk érkezett „Gö-
ricke“, „Dürkopp“, „Kayser“, „Waffienrad“, „Steyr“, „Mars“, „Naumann“,
„Brenabor“, „Krup“, „Standard“, „Hassia“. „H. S. T.“, tura- és ver-
senykerékpárok kedvező részlettízetésre kaphatók. Alkatrészekben
gazdag **Hammer Zsigmond és Fia** Arad, Bul. Reg. Ferd. 27.
raktár. (v. volt Boros Béni-tér).

Nem kell angol partiáru! ügynöktől venni

**feláron kap
angol újdonságot**

J. SCHUTZ-nál Arad, Str. Eminescu 2.
(v. Deák Ferenc-ucca)

Időutmány.

1930

június 10-én feltétlenül megtartjuk.

AZ IGAZGATÓSÁG.

Egy sorsjegy: 25 szám = 50 lei. = 250.000 lei értékű nyeremény. Az
összes nyereménytárgyak kiállítva Bul. Regina Maria és Str. Alexandri
(Andrássy-tér és Salacz-ucca) sarkán megnyitlt SORSJEGYIRODÁBAN.

Mindennemü asztalosmunkát.

javitásokat leg-
olcsóbban készít:

Károlyi Gyula asztalos

Piața Avram Iancu No. 12. (v. volt Szabadság-tér).

forduljon
bízalommal

**Ha kárpitos munkát
akar jól és olcsón**

Wohlberger Sándor

kárpitoshoz Arad,
Str. Bratianu 21.
(Weitzer J.-ucca.)

Mielőtt **tavaszi** és nyári divatszükségletét beszerezné, okvetlen keresse fel

divatáruházát,

GOLDSTEIN LAJOS

Arad, Strada Bratianu (Weitzer János-ucca) 2, ahol női és férfi divatszükségeit legolcsóbban beszerezheti.

Aki tartós és divatos színekre akarja ruháit festetni, keresse fel

Truța János kelmefestő és vegytisztító

intézetét a Magyar- és Varjassy Lajos-uccák sarkán, ahol a **legszebben és legolcsóbban** (majdnem féláron) **festenek, tisztítanak és mosnak.** Vidéki megrendelések pontosan eszközöltetnek.

AZ

ARADI KÖZLÖNY

Erdély leg-
régibb, legolvasottabb és
legelterjedtebb napilapja!

THERAPIA

szanatórium Arad, Str. Iosif Vulcan (Kazinczy-u.) 8.
Telefon 532. Telefon 532.
Legmodernebb műtőfelszerelés.
Röntgen, Quarz. — Diathermia.

Uj fodrászüzlet Aradon!

Olcso árak! Olcso árak!
Borotválás... 10 Lei
Hajvágás .... 20 Lei
Női hajvágás 20 Lei

Werkmann volt Lázár Vilmos-u 3

WEISZ LIPÓT FOTOSZALONJA

Bulevardul Regina Maria No. 22.
(Dáciával szemben)

Gyermek, portraít és interieur felvételek a legszebb kivitelben eszközöltetnek.

Reiner József

budapesti állami műmechanikai és órai ipariskolát végzett műórás. Preciz óra- és ékszerraktár, javítóműhely

Arad, Str. Col. Pirici No. 3.

(Vörösmarthy-ucca 3. szám) a színházi színészbejárattal szemben.

Házak vételét
és eladását közvetíti

Herzog
Sándor

Str. Bratianu 15. (Weitzer-ucca)

Fick József

Mélyen leszállított árak!

kelmefestő és vegytisztító intézete
Str. Baritiu (volt Rákóczi-u. 14. saját ház. A
Je sértődés! **FEST, MOS és TISZTIT.** Fel-
szólít üzlet Bul. Reg. Ferd. 35. Boros Béni-tér
Legpontosabb kiszolgálás!

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

Egész évre . . . 600 lei
Félévre . . . 300 lei
Negyedévre . . 150 lei
Az egyes szám ára 20 lei
Ó-Romániában . 20 lei
Jugoszláviában 4 dinár
Csehszlovákiában 4 c. k.
Amerikában 1 évre 5 d.

Telefonszám 520.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:

Arad, Str. Cloșca (Szent László-u.) 2.

Telefonszám 520.

E előfizetési árak egy évre: vállalatoknak, nagykereskedőknek 1000 lei, nyugdíjasoknak, köztisztviselőknek 300 lei.

Lovrov & Co. könyvnyomdája Arad.

